

najímání nebo propůjčování domu neb obydlí k tomu je přestupkem, který se trestá na penězích (50 až 300 zl.) neb vězením od 1 do 3 měsíců (§ 298 tr. z.).

3. Úmyslné zamlčování členů dovolené společnosti, t. j. spolku po právu stávajícího představenými naproti pátrající vrchnosti, je přestupkem, jenž trestá se peněžnou pokutou od 50 do 300 zl. (§ 299 tr. z.).

Uvedené předpisy platného tr. z., jež živě upomínají na stát policejní, zmírnila osnova trest. z. jen nepatrně. Zejména jest dle poslední osnovy (§ 150) přečinem »účastenství ve spojení, jehož bytí, ústava neb účel má zůstatí státní vládě tajným« a trestají se proto členové vězením až do 6 měsíců nebo pokutou peněžnou do 1000 zl., zakladatelé a přednostové však vězením až do 1 roku nebo pokutou peněžitou do 2000 zl. Právem škrtl výbor tr. z. přečin tento úplně, poukázav na to, že tajemství o sobě není ještě dostatečným kritériem pro domněnku, že účely spolku musí býti zavržitelnými neb obecně nebezpečnými a že zákon spolkový a ostatní ustanovení osnovy postačují, by spolky skutečně nebezpečné účinně byly potlačovány. Těmito posledními ustanoveními míněn je přečin § 144 výborového návrhu: »Kdo bere účastenství v takovém spojení, jehož účely směřují k násilnému (tento dodatek scházel ve vládní předloze) odstranění manželství, rodiny neb vlastnictví, potrestán buď vězením do 2 roků. Bez trestným stává se ten, kdo dobrovolně ustoupil od spojení, pokud se nestal podezřelým z jednání trestného soudu trestnímu, státnímu zastupitelství, úřadu bezpečnosti neb některému orgánu tohoto.

Společnost komanditní.

Obmezené účastenství v závodě obchodním s určitým vkladem majetkovým, jehož počátky vznikly z úmyslu spojení kapitál a práci, může se státi ve dvou způsobech podstatně se od sebe lišících. Při prvním způsobu je tu jen vnitřní poměr společenský, jehož účinky jsou obmezeny na společníky a pozůstávají v účastenství toho, kdo se zúčastní v závodě s vkladem majetkovým, v zisku a ztrátě závodu; při druhém způsobu je poměr společenský a účastenství veřejným, též na venek se jevícím, je základem úvěru podniku a jeví své účinky i pro osoby třetí, zejména v ručení (třebas obmezeném) účastníka za dluhy podniku. Věřiteli poskytuje forma poslední větší jistotu; kapitalista dá přednost formě prvnější. Zákon obchodní, jehož redaktoři chtěli původně voliti mezi oběma formami, později však rozhodli se obě formy přijati, přesně rozdíl ten vytýká. V tiché společnosti došla výrazu forma účastenství prv uvedená, jsouc modifikovaným poměrem věřitelským a vyloučena z obchodních společností, kdežto druhá forma vytvořena byla pode jménem »komanditní společnost« (italsky »acomandita-commendare = deponere) co pravá, samostatná společnost obchodní se společnou firmou a zvláštním společenským jménem.

I. Pojem a druhy.

Zákonná definice čl 150 obch. z.: Komanditní společnost je tu tehda, když při živnosti obchodní pod společnou firmou provozované, účastní se jeden neb více společníků jen vklady majetkovými (komanditisté), kdežto jeden neb více ostatních společníků nejsou účastní tímto obmezeným způsobem (osobně ručící společníci). Společnost komanditní sestává tudíž ze společníků, již ručí svým veškerým jménem (t. zv. komplementáři, géranto) a společníků, kteří ručí obmezeně, totiž určitým vkladem majetkovým. Tímto dvojím způsobem ručení jednotlivých společníků liší se komandita

od ostatních společností obchodních. Od tiché společnosti liší se jednak tím, že je obchodní společností ve smyslu zák. obch., jednak i tím, že i společníci, kteří se účastní určitým vkladem, ručí, byť i jen obmezeně, tudíž společenskou firmou, zápisem obmezeného ručení do rejstříku obchodního, jménem společenským, přímým poměrem komanditistů k věřitelům společnosti a j. Kapitál komanditistů může být rozložen v akcie a akciové podíly (čl. 173 obch. z.). To se děje jen tehdy, když je značným. Tak vzniká komandita na akcie, kterou pokládá zákon za odrůdu komandity, která je však vlastně species akciové společnosti. Představuje neprávě přirozené spojení společnosti veřejné se společností akciovou a zakládá se, by obešly se zákony partikulární, jež žádají státního schválení při společnosti akciové, nikoliv však při komanditě na akcie. Ostatně vyhoví i tato forma asociační dle okolností právě potřebě, zejména tehdy, když osoby závod vedoucí účastní se značným kapitálem podniku. Zák. obch. upravuje v II. knize, II. titulu, 1. oddělení komanditu vůbec, v druhém oddělení komanditu na akcie zvláště (čl. 150—172, 173—206).

II. Všeobecná ustanovení o komanditní společnosti.

1. Firma a zřízení. Komandita jest samostatným právním podmětem, nejsouc právnickou osobou v běžném smyslu. Může pod svou firmou práv nabývat, se zavazovat, vlastnictví a jiných práv věcných k pozemkům nabývat, před soudem žalovat a žalována býti. Jejím řádným soudem jest soud, v jehož okresu má své sídlo (čl. 164 obch. z.). Firma komandity obsahuj jméno aspoň jednoho společníka s dodatkem společnosť naznačujícím (čl. 17 odst. 2 obch. z.). By nebylo obecenstvo klamáno, jest stanoveno, že jméno komanditisty nesmí býti ve firmě společenské obsaženo (čl. 168 odst. 3 obch. z.), ježto by jinak komanditista takový ručil věřitelům společnosti stejně, jako společník veřejný (čl. 168 obch. z.). Komandita vzniká smlouvou společenskou, jejíž platnosť není však vázána písemností (čl. 150 odst. 3 obch. z.). Zřízení společnosti budiž všemi společníky (tudíž též komanditisty) za příčinou zapsání do rejstříku obchodního ohlášeno. Čl. 151 obch. z. stanoví, co ohlášení musí obsahovati. Vytknuto budiž, že v ohlášení každý komandista uveden býti musí co takový a zároveň udati třeba peněžný obnos jeho majetkového vkladu. Ohlášení zanese se plným obsahem do rejstříku obchodního; novinami se však neuveřejní jméno, stav a bydliště komanditistů ani obnos jich vkladů (čl. 151 obch. z.). Osobně ručící společníci, kteří společnosť zastupují, znamenají firmu před příslušným soudem obchodním nebo podejtež znamenání firmy ve formě ověřené. Skutečnosti, jež do rejstříku zanésti nutno, jsou dále změna firmy, přeložení sídla společnosti do jiného místa, vstup nových komanditistů (čl. 153—156 obch. z.), zrušení komandity (čl. 171 obch. z.), vyhostění komanditisty s jeho celým vkladem neb s částí vkladu (čl. 171 obch. z.).

2. Právní poměry společníků mezi sebou. Právní poměr společníků mezi sebou určuje se předkem smlouvou společenskou. Kdežto právní poměry na venek jsou zákonem pevně stanoveny, přenechává se upravení vnitřních poměrů společenských smluvní dispocí společníků. Způsob a výši vkladu majetkového, objem ručení, oprávnění k jednatelství a p. lze mezi společníky jinak upravit, než zákon kategoricky stanoví pro poměry vnější. Podpůrně platí předpisy o právním poměru veřejných společníků mezi sebou, avšak platí s jistými odchýlkami, jež vyplývají ze zákona (čl. 158 až 162 obch. z.) a jež vztahují se na jednatelství, práva a povinnosti

komanditistů a podíl na zisku a ztrátě. Poměr více komplementářů mezi sebou posuzuje se ostatně jako postavení jich naproti osobám třetím dle pravidel o veřejné společnosti (čl. 150 odst. 2, viz čl. Společnost obchodní veřejná). Jednatelství společnosti obstarávají společníci osobně ručící. Pokud smlouvou není nic jiného stanoveno, je komanditista též ve vnitřním poměru vyloučen z jednatelství, k němuž není ani oprávněn ani povinen (čl. 158 obch. z.). Má stejné postavení, jako veřejný společník z jednatelství vyloučený (čl. 158, 99 obch. z.), nemůže tudíž odporovati jednatelství společníků osobně ručících. Může se však státi prokuristou neb zmocněncem společnosti (čl. 167 obch. z.). Též i jinak je kruh jeho práva, avšak též i jeho povinností obmezenějším, než kruh veřejného společníka. Osobně kontrolovati chod závodu nemůže (čl. 160 obch. z.); s druhé strany není však obmezen ve svém jinakém závadě, neboť smí beze svolení ostatních společníků provozovati obchody, třebaš téhož druhu, jaké společnost provozuje, na svůj neb cizí účet, může býti veřejným společníkem jiné stejnorodé společnosti obchodní (čl. 159 obch. z.). O zúročení vkladu majetkového komanditisty, o ročním zúčtování zisku a ztráty a o právu na úrok a zisk platí příslušná ustanovení obch. z. o veřejné společnosti (čl. 161, 106—108 obch. z.) s tou však změnou, že komanditista participuje na ztrátě jen do výše svého splaceného nebo slíbeného, avšak zadržného vkladu (čl. 161 obch. z.). Úroky a zisk, které komanditista vybral, nemusí za příčinou pozdější ztráty vraceti (čl. 161 odst. 3), avšak, pokud jest jeho původní vklad ztrátou zmenšen, užije se ročního zisku (nikoliv úroků) k uhrazení ztráty (čl. 161 odst. 3, srv. čl. 165 odst. 3 pro poměr vnější).

3. Právní poměr společníků na venek: Komplementáři ručí stejně jako společníci veřejné společnosti. Komanditisté ručí sice přímo, solidárně, avšak obmezeně; komanditista ručí za závazky společnosti svým vkladem, ať již splaceným neb jen slíbeným, avšak ručí za celý dluh a celým vkladem. Komanditista ručí přímo věřiteli a může býti jím přímo žalován (čl. 165, odst. 1 obch. z.). V některých případech není ručení komanditisty obmezeno na obnos jeho vkladu (čl. 163, 165, 167, 168 obch. z.). Vklad komanditisty nelze po dobu trvání společnosti zcela nebo z části vrátiti, nebo prominouti. Opáčná úmluva mezi společníky nemůže býti na škodu věřitelům společnosti. Úroky lze mu společností jen potud vypláceti, pokud se tím nezmenší jeho původní vklad. Zmenšil-li se vklad ztrátou, budiž dříve doplněn, než lze úroky nebo zisk vypláceti (čl. 165 odst. 1—4 obch. z.). Komanditista ručí věřitelům společnosti, když a pokud přijal platy proti těmto předpisům, není však povinen vrátiti úroky nebo zisk, jež přijal bona fide na základě bilance bona fide zřízené (čl. 165 odst. 5 a 6 obch. z.). Komandita nabývá práv, postupuje závazky a je zastupována osobně ručícími společníky (čl. 167 obch. z.). Přísahey ve sporech komandity vykonají osobně ručící společníci. Zastupovací práva komplementářů řídí se dle předpisů o zastupování veřejných společností. Komanditista, který uzavírá pro společnost obchody a výslovně neprohlásí (zápis prokury v rejstříku nestačí), že jedná jen co prokurista neb zmocněnec, je zavázán z těchto obchodů stejně, jako osobně ručící společník (čl. 167 odst. 3 obch. z.). Pokud se týče poměru soukromých věřitelů jednotlivých společníků k věřitelům společnosti, kompensace pohledávek a dluhů společnosti se soukromými dluhy a pohledávkami jedno-

tivých společníků a účinků konkursu, platí totéž, co při veřejné společnosti (čl. 119 – 122, čl. 169 obch. z.). Rovněž platí předpisy dané pro veřejnou společnost o vystoupení jednotlivých společníků, likvidaci a promlčení žalob proti společníkům též ohledně komandity, předpisy o zrušení společnosti platí však s obmezením, že smrtí a nastalou nezpůsobilostí k právním činům komanditisty se společnost nezrušuje (čl. 170 – 172 obch. z.).

III. Komanditní společnost na akcie (viz čl. Společnost akciová). Tato forma asociační je ostatně v Rakousku velmi řídká. Obch. z. stanoví celou řadu opatření, týkajících se zřízení, organizace a jednatelství, chtěje předejítí podvodným jednáním a bezdůvodné spekulaci. Vytknuty budtež tyto předpisy: Akcie neb akciové podíly musí svědčiti jménu (čl. 173 odst. 2) a musí zníti na obnos aspoň 300 zl. r. č. (200 tolarů spolkových) (§ 33 uv. z. k obch. z., čl. 173 odst. 2 obch. z.) Akcie nebo podíly akciové, jež svědčí majiteli nebo zní na menší obnos, jsou neplatné (čl. 173 odst. 3 obch. z.) a vydatelé ručí solidárně za škodu majitelům takových akcií nebo akciových podílů způsobenou. Ku zřízení komandity na akcie je třeba státního schválení (čl. 174 odst. 1 obch. z.). O zřízení a obsahu smlouvy společenské musí býti zřízena soudní nebo notářská listina (čl. 174 odst. 2 obch. z.). Smlouva společenská a koncesní listina musí býti zapísána do rejstříku obchodního a ve výtahu uveřejněna (čl. 176 obch. z.). Zápisem do rejstříku obchodního vzniká teprve komandita na akcie (čl. 178 obch. z.). K upsání akcií stačí písemné prohlášení (čl. 174 obch. z.). Před zápisem do rejstříku obchodního musí býti celý kapitál komanditistů upsán a čtvrtina obnosu každým komanditistou upsaného zaplacená (čl. 177, č. 1, 2 obch. z.). Původní upisovatel ručí bezvýjimečně za plné zaplacení upsaného obnosu (čl. 184 obch. z.). Vklady, jež nespočívají v penězích (apports), lze jen za zvláštních podmínek připustiti (třeba usnesení valné hromady ve zvláště předepsaném způsobě učiněného) (čl. 180 obch. z.). Stejně zachovati se třeba, vymíňuje-li si společník zvláštní výhody (čl. 180 obch. z.). Na kapitál komplementářů nelze vydati akcie (čl. 181 obch. z.). Akcie nebo podíly akciové jsou nedílny, indossací lze je však převáděti (čl. 182 obch. z.). Komandita na akcie, jež vystupuje na venek co společnost se samostatnou právní subjektivitou, sestává ve vnitřních poměrech z komplementářů a veškerosti komanditní akcionářů. Práva akcionářů vykonává valná hromada (čl. 186 obch. z.). Valná hromada komanditních akcionářů má tudíž jiný ráz, jiné postavení a jiné funkce, než valná hromada akcionářů. Je hlavně orgánem dozorčím a kontrolujícím; jednatelství přísluší komplementářům (čl. 186 odst. 1); výkonným orgánem valné hromady je dozorčí rada (čl. 186 odst. 2). Dozorčí rada je tu obligatorní (čl. 175 č. 6). Sestává nejméně z 5 členů, volených z počtu komanditistů. Volba budiž provedena před zápisem společnosti do rejstříku obchodního (čl. 177 č. 3). Ponejprve děje se volba nejdéle na 1 rok, později nejdéle na 5 roků (čl. 191). Členům první rady dozorčí může povoliti odměnu za jich námáhání valná hromada svolaná po uplynutí prvního roku obchodního (čl. 192). Dozorčí rada je hlavně orgánem kontrolním (čl. 194); členové dozorčí rady ručí osobám třetím osobně a solidárně ve smyslu čl. 204 obch. z. Sluší se ještě zmíniti o čl. 199, který stanoví, že nemůže komplementář vystoupiti na základě úmluvy po dobu trvání společnosti. Úmluva taková pokládá se za zrušení společnosti. Ostatně platí předpisy dané o komanditě a společnosti akciové též ohledně komandity na akcie.

IV. Právo poplatkové.

Smlouva společenská o společnosti komanditní podléhá poplatku, jenž se počítá dle smluvených vkladů majetkových dle stupnice II. (ne však pod 5 zl. z 1 archu).

O poplatku při komanditě na akcie viz čl. Společnost akciová.

Společnost komanditní na akcie viz Společnost akciová a Společnost komanditní.

Společnost obchodní tichá (čl. 250—265 obch. zák.).

I. Pojem.

Tichá společnost jest tu, jestli kdo v provozování obchodní živnosti jiného má podíl jistým vkladem na zisk a ztrátu; majitel závodu (komplementář) provozuje obchodní živnost sám pod svou firmou, účastník jest pouze tichým společníkem a poměr jeho k majiteli závodu na venek vůbec nevystupuje. Zákonné označení »tichá« společnost poukazuje k tomu, že při této obchodní společnosti se jedná o ryze vnitřní právní poměr, jenž třetích osob se nikterak nedotýká. Právní povaha tiché společnosti jest namnoze různě pojímána, neboť jedni jako Endemann, Hahn, Ruchelt pokládají smlouvu o tiché společnosti za smlouvu o zápůjčce, kdežto jiní, Thöl, Goldschmiedt, Anschitz považují tuto smlouvu za smlouvu innominální. Že však tichou společnost sluší vřaditi mezi smlouvy společenské, jest a zůstane vždy míněním panujícím. To plyne jasně i z ustanovení čl. 252, 254, 257 a 259 obch. z., z nichž jde bezpečně na jevo, že tichá společnost má veškeré známky společnosti, pro niž toliko vzhledem na zvláštní povahu její četné modifikace byly vytknuty. Ostatně již ob. obč. zák. uznává rovněž tichou společnost, neboť § 1204 mluví o tajných členech obchodní společnosti a vytýká skoro tytéž známky tiché společnosti jako obchodní zákon v čl. 250 a 251, ovšem s tím podstatným rozdílem, že § 1204 ve vkladu tajného člena spatřuje zápůjčku, »že tajní členové toliko část fondu zapůjčují« a v žádném případě neručí nad obnos zapůjčeného kapitálu. Ob. občanský zákoník řadí sice tichou společnost rovněž mezi společenské smlouvy, pokládá však přes to vnitřní poměr mezi tichým a veřejným společníkem do jisté míry za smlouvu o zápůjčce.

II Zřízení.

Ku zřízení tiché společnosti jest vždy zapotřebí smlouvy, jež však není vázána žádnou zvláštní formou, zejména též není třeba k její platnosti formy písemné (čl. 250 obch. z.). Tichými společníky mohou býti tudíž nejen osoby fyzické, nýbrž i právnické. Poněvadž majitelem živnosti jest jedině komplementář a jedině on na venek jest úplně zodpověden, má závod vésti výhradně pod svojí firmou a nesmí v obchodním rejstříku býti zanesen žádný dodatek, jenž by na společenský poměr poukazoval (čl. 251 obch. z.).

III. Právní poměr mezi komplementářem a tichým společníkem řídí se v první řadě společenskou smlouvou; v nedostatku takových ustanovení platí předpisy obchodního zákona. Z tohoto právního poměru plynou práva i povinnosti pro obě strany.

1. Povinnosti tichého společníka: Tento jest především povinen zaplatiti vklad, k jehož složení se zavázal. Vklad tento musí mítí majetkovou hodnotu, musí tudíž býti lze jej oceniti, může však pozůstávat z dávek nejrůznějšího druhu (mohou to býti hotové peníze, cenné papíry, zboží, práce); vklad se stane vlastnictvím komplementáře. Tichý